

سون جو آنو

سندھی

پیشکش: مجلس المدينة العلمية (دعت سامر)
ترجمو: ترنسليشن دیپارٹمنٹ (دعت سامر)

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعُلَمَاءِ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ڪتاب پڙهڻ جي دعا

دينی ڪتاب يا اسلامي سبق پڙهڻ کان پهريان هيٺ ڏليل دعا پڙهي
چڏيو ان شاء الله جيڪو ڪجم پڙهندما ياد رهندو، دعا هي آهي:

اللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُرْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ
ترجمو: اي الله عَزَّوجَل اسان تي علم ۽ حڪمت جا دروازا کولي چڏ ۽ اسان تي
پنهنجي رحمت نازل فرماء! اي عظمت ۽ بزرگي وارا!

(مستظرفج ۱ ص ۴۰ دار الفڪريبروت)

طالب غم
ميدين
بقيع
و
مففرت

(نوت: اول آخر هڪ پير و درود شريف پڙهي چڏيو)

رسالي جو نالون: سون جو آنو
چاپو پهريون: ربیع الثاني 1442ھ، دسمبر 2020ع
تعداد:
چاپيندي: مكتبة المدينة العالمي مدنی مرکز فيضان مدينة باپ المدينه کراچي

مدنی التجا: ڪنهن کي به هي ڪتاب چاپن جي اجازت ناهي

ڪتاب خريد ڪندڙ توجه فرمان

ڪتاب جي چيائی ۾ ڪاوڏي خرابي هجي يا صفحات هجن يا بايندڻگ
۾ اڳتي پوئتي ٿي ويا هجن ته مكتبة المدينه سان رابطو فرمايو.

شيخ طريقت، امير اهلست، بانی دعوت اسلامی، حضرت علام
دامت برکاتہم العالیہ

مولانا ابو بلال محمد الیاس عطار قادری رضوی

جو اردو زبان میں رسالہ

سون جو آنو

پیشکش

اسلامک ریسرچ سینٹر (دعوت اسلامی)

ترجمو

ترانسلیشن دپارٹمنٹ (دعوت اسلامی)

هن رسالی جو آسان سننی زبان میں ترجیحی کرنے جی وس آہر کوشش
کئی آہی. جیکذہن ترجیح یا کمپوزنگ میں کثی کا کمی
بیشی نظر اچھی تھے ترانسلیشن دپارٹمنٹ کی آگاہ کری ثواب جا حقدار
بظجو.

رابطی جی لاء:

ترانسلیشن دپارٹمنٹ (دعوت اسلامی) عالمی مدنی مرکز فیضان مدینہ
 محلہ سوداگران پرائی سبزی منڈی باب المدینہ کراچی

UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 7213

Email: 📩 translation@dawateislami.net

فهرست

سون جو آنو

1	دعاء عطار
1	درود شریف جي فضیلت
1	سون جو آنو
5	حرص چا کي چئبو آهي؟
5	لالچ ۾ هلاڪت آهي
5	اسان حرص کان نتا بچي سگھون
6	ٻے شیون جوان رہندیون آهن
7	حرص جون تي قسمون
10	هڪ عجیب ۽ غریب قوم
11	اسان جي حالت زار
12	نیکین جو حرص وڌائڻ جو طریقو
13	عبادت جو اعليٰ مثال
13	حرص جو علاج
14	قناعت جي لغوی معنی
15	قناعت جون ٻے تعریفون آهن
15	”قناعت“ جي پنج اکرن جي نسبت سان
16	هڪ مانيء ٿي گذارو
16	قناعت جو خُصول
17	حرص جو هڪ بيو علاج
17	صرف قبر جي متی ئي سان پیت پربو
18	کنهن جامحتاج نه ٿيو
19	اقوال

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِيَارَةٍ مِّنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ يَسْمُعُ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ

سون جو آنو

دعاء عطار

يالله پاک! جيڪو 17 صفحن جو رسالو ”سون جو آنو“ پڙهي يا بدئي
وئي ان کي جئت الفردوس ۾ بي حساب داخل ڪر ۽ پنهنجي پياري
حبیب ﷺ جو پاڙيسري بشاء.

اَمِينٌ بِجَاهِ الَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

درود شریف جی فضیلت

فرمانِ مصطفیٰ ﷺ آهي: قیامت جي ڏینهن ماڻهن ۾ منهنجي
تمار ويجهو اهو شخص هوندو، جنهن مون تي گھڻي کان گھڻو درود پاک
پڙهيو هونلو. (ترمذی ج 2 ص 27 حدیث: 484، دارالفکر بیروت)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

سون جو آنو

کنهن گهر ۾ هڪ عجیب ناگڻ (Female cobra) رہندی هئي جيڪا
روزانو سون جو آنو (Golden Egg) ڏیندي هئي. گهر جو مالڪ مفت
جي دولت ملڻ تي ڏايو خوش هو. ان گھروارن کي تاكید ڪئي هئي
ته اهي ناگڻ بابت کنهن کان به ڳالهه نه ڪن. ڪئي مهينن تائين
اهو سلسلو ائين ئي هلندو رهيو. هڪ ڏینهن ناگڻ سندن ٻكري کي

ڏنگي (Bite) وڏو ۽ ڏسندى ئي ڏسندى بکري مري وئي. گهر وارن کي ڏايدى ڪاوڙ (Anger) لڳي ۽ اهي ناگڻ کي ڳولڻ لڳا ته جيئن ان کي ماري سگهن پر ان شخص اهو چئي گهر جي پاتين کي خاموش ڪراي چڏيو ته ”اسان کي ناگڻ کان ملڻ وارو سونو آنو بکري جي قيمت کان ڪيئي پيرا وڌيڪ آهي، تنهنڪري پريشان ٿيڻ جي ڪا ضرورت ناهي.“ ڪجهه عرصي کان پوءِ ناگڻ انهن جي ڏاريل گدهم کي ڏنگي وڏو ۽ اهو به جهت هر مري ويyo. اهو لالچي شخص گهپائيجي ويyo پر ٿوري ئي دير هر ٻيهر لالج جي نشي هر اچي چوڻ لڳو: ”ان اچ اسان جو بيو جانور ماري وڏو، خير ڪا ڳالهه ڪونهي، ان ڪنهن انسان کي ته نقصان ڪونهي پهچايو.“ گهر وارا چُپ رهيا. ان کان پوءِ بن سالن تائين ناگڻ ڪنهن کي ڪونه ڏنگيو، گهر وارن جي ذهنن مان جانورن جي مرڻ جو خيال نكري ويyo. اوچتو هڪ ڏينهن وري ناگڻ کين غلام کي ڏنگي وڏو. ان ويچاري مدد جي لاءِ مالڪ کي پڪاريyo، پر ان کان پهريان جو مالڪ ان تائين پهچي ها، زهر پنهنجو اثر ڏيكاري چڪو هو، زهر (Poison) جي سبب غلام اُتي مري ويyo. هاڻي اهو لالچي (Greedy) شخص پريشان ٿي چوڻ لڳو: ”ان ناگڻ جو زهر ته تمام ڪطنناڪ آهي، ان جنهن جنهن کي ڏنگيو اهو يڪدم مري ويyo، ڪٿي اها منهنجي گهر پاتين مان ڪنهن کي ڏنگي نه وجهي.“ اهو ڪيتائي ڏينهن انهيءَ پريشاني هر رهيو، پر سُوني آني جي چمڪات ڪٿي ٿي رهڻ ڏنو، هڪ پيرو بيهر ان پنهنجي اكين تي لالج جي پٽي بدوي اهو سوچي چُپ ٿي ويyo ته ”جيتوٽيڪ ناگڻ جي گري اسان کي نقصان ٿي رهيو آهي پر سُونا آنا به ته ملن پيا.“

ٿورن ئي ڏينهن کان پوءِ ناگٽ سندس پت کي ڏنگي وڌو. يڪدم داڪتر کي گهرايو ويyo پر داڪتر به ڪجهه نه ڪري سگهيyo ۽ کيس پت تزپي تزپي مري ويyo. جوان پت جي موت جو صدمو زال مڙس تي **لنوڻ** بُنجي ڪريyo ۽ اهو شخص ڪاوڙ ۾ اچي چوڻ لڳو:

هاطي مان ان ناگٽ کي زنده ڪونه ڇڏيندس.“ پر اها کين هت کانه آئي. جڏهن ڪافي عرصو گذريو ته سونو آنو نه ملن جي ڪري ان جي لالچي مزاج ۾ بي چيني ٿيڻ لڳي، جيئن ته پئي زال مڙس ناگٽ جي ٻروت آيا، اتي جي صفائي سترائي ڪئي ۽ ڏوڻي ڏکائي خوشبو مهڪائي، (ڄڻ ته ناگٽ کي پروجائز جو پيغام ڏنو). حيرت انگيز طور تي اها واپس موتي آئي ۽ انهن کي پيهر سونو آنو ملن لڳو.

مال و دولت جي هوس انهن کي اندو ڪري ڇڏيو هو ۽ اهي پنهنجي پت ۽ غلام جي موت کي به ويساريو وينا. هڪ ڏينهن ناگٽ کين گهر واريءَ کي سُتي پئي ڏنگي وڌو، ٿوري ئي دير ۾ اها به مري وئي. هاطي لالچي شخص اکيلو رهجي ويyo ته ان ناگٽ واري ڳالهه پنهنجي پائرن ۽ دوستن سان ڪئي. سڀني مشورو ڏنو ته: ”تو تمام وڌي غلطري ڪئي آهي، ايجان به وقت اٿئي سينيلجي وج ۽ جيترو جلدی ٿي سگهي ان خطرناڪ ناگٽ کي ماري ڇڏ.“ پنهنجي گهر اچي اهو شخص ناگٽ کي مارڻ جي لاءِ موقعو تلاش ڪرڻ لڳو. اوچتو ان کي ناگٽ جي ٻر پرسان هڪ قيمتي موتي نظر آيو جنهن کي ڏسي اهو لالچي خوش ٿي ويyo. دولت جي هوس ان کان سڀ ڪجهه وساريءَ ڇڏيو، اهو پنهنجو پاڻ کي چوڻ لڳو: ”وقت طبيعت کي تبديل ڪري ڇڏيندو آهي، ٿي سگهي ٿو ان ناگٽ جي طبيعت به متجي وئي هجي، جيئن اها سون جي آنن بدران هاطي موتي ڏيڻ

لڳي آهي، انهيء طرح ان جو زهر به ختم ٿي ويو هجي، ته پوءِ هاڻي مونکي ان مان ڪو خطرو ناهي.“ اهو سوچي ان ناگڻ کي مارڻ جو ارادو ختم ڪري چڏيو. روزانو هڪ قيمتي موتي ملڻ تي اهو لالچي خوشي سان رهڻ لڳو ۽ ناگڻ جو پراڻو فرير وساروي وينو. هڪ ڏينهن ان سجو سون ۽ موتي ٿانو ۾ ودو ۽ ان تي متوا رکي سمهيء پيو. انهيء رات ناگڻ ان کي به ڏنگي ودو. جڏهن ان جون رڙيون بلند ٿيون ته اوڙيء پاڙي جا ماڻهو اُتي اچي پهتا ۽ ان کي چوڻ لڳا: ”تو ان کي مارڻ ۾ سستي ڪئي ۽ لالج ۾ اچي پنهنجي جان به وجائي وينين!“ لالچي شخص شرم وچان ڪجهه نه ڳالهائي سگھيو، ان سون سان پريل ٿالهه پنهنجي رشتيدارن ۽ دوستن کي ڏيندي نهايت حسرت وچان چيو: ”اڄ کان وٺي منهنجي نزديك هن مال جي ڪا حيشت ناهي، چوته هاڻي اهو ٻين جو ٿي ويندو ۽ مان هترين خالي هن دنيا مان هليو ويندنس.“ ۽ پوءِ ثوري ئي دير ۾ اهو فوت ٿي ويو (عيون الحكايات ص 934، ملخصاً، دارالكتب العلميه بيروت)

پيارا پيارا اسلامي پائرو! ڏنو اوهان ته مال و دولت جي لالج آباد گهر کي ڪيئن برباد ڪري چڏيو! حريص جي نگاه محدود (Limited) هوندي آهي جيڪو صرف وقتی فاڻدو ڏسندي آهي جنهن جي ڪري اهو صحيح فيصلا ڪرڻ ۾ ناڪام رهندو آهي جيئن ته هن حڪايت ۾ لالچي شخص کي دولت جي نشي ايترو ته مدهوش (Intoxicate) ڪري چڏيو جو پڻ ۽ گهر واري جي موت به ان کي هوش ۾ نه آندو، ۽ آخرڪار پاڻ به موت جو شڪار ٿي ويو.

دikeh ہے ہیں یہ دن اپنی ہی غفلت کی بدولت سچ ہے کہ بُرے کام کا انجام برآئے

حرص چاکی چئوآهي؟

”خواهشات جي زياحتي جي ارادتي جو نالو حرص آهي ۽ برو حرص اهو آهي ته پنهنجو حصو حاصل ڪڻ جي باوجود ٻي جي حصي هر لالچ رکي. يا ڪنهن شيء سان دل نه پرچڻ ۽ هميشه زياحتي جي خواهش رکڻ کي حرص، ۽ حرص رکڻ واري کي حرسيچ چوندا آهن.“ (مرقاۃ ج 9 ص 119، تحت الباب 2، دارالفکر بيروت، مرأة المناجيج ج 7 ص 86 مفصلاً، ضياء القرآن پيليكيشن لاهور) نبي پاك ﷺ ارشاد فرمایو: بدتر آهي اهو شخص جنهن جو پیشوا حرص هجي، بدتر آهي اهو ٻانهو جنهن کي خواهشون حق واري وات کان پٽکائي چڏين، بدتر آهي اهو ٻانهو جنهن جو شوق ۽ رغبت ان کي ڏليل و خوار ڪري. (ترمذی ج 4 ص 302، حدیث: 6542)

لالچ مهلاڪت آهي

جستي صحابي حضرت ابو ذر غفاري رضي الله عنه هڪ پيرو نصيحت ڪندي وڏي آواز سان فرمایو: انسانو! لالچ (كان بچو جو هن) هر توهان جي لاءِ هلاڪت آهي، چوته اها ڪڏهن به ختم ناهي ٿيندي ۽ نه توهان لالچ کي پورو ڪري سگھو ٿا. (صفة الصفوف ج 1 ص 103 الرقم 46، دارالكتب العلميه بيروت)

اسان حرص کان نتابچي سگھون

پيارا پيارا اسلامي پائروا! لالچ اهڙي شيء آهي جو کير پياڪ ٻار هجي يا نوجوان، 100 سال جو پوڙهو هجي يا عورت، آفييسر هجي يا مزدور، غريب هجي يا امير هن کان بچڻ تمام مشڪل آهي، اها الڳ ڳالهه آهي ته ڪنهن کي آخرت جي ثواب جي لالچ هوندي آهي ته ڪنهن کي مال و دولت جي، ڪنهن کي عزت و شهرت جي ۽

کنهن کي سپني ۾ نمایان نظر اچھ جي! مطلب ته لالج ڪنهن نه
کنهن انداز سان اسان جي اندر موجود هوندي آهي.

الله پاک قرآن مجید جي سوره نساء جي آيت 128 ۾ ارشاد فرمائي ٿو:
وَأُخْرِجَتِ الْأَنفُسُ الشَّحَّ تُرْجَمُوا كِنْزَ الْإِيمَانِ: ۽ دليون لالج جي ڦندڻ ۾
آهن.

”تفسير خازن“ ۾ هن آيت جي حوالي سان لکيل آهي: لالج (greed)
دل جو لازمي حصو آهي، چوته اها انهي طرح بنائي وئي آهي. (تفسير خازن ج 1 ص 734، مصر)

ٻِ شیون جوان رہندیوں آهن

الله پاک جي آخرینبي ﷺ ارشاد فرمایو: انسان پوڙهو
ٿي ويندو آهي ۽ ان جون ٻِ شیون جوان رہندیوں آهن: مال جي لالج
۽ عمر جو حرص. (مسلم ص 521، حدیث: دار ابن حزم بیروت)

حضرت مفتی احمد یار خان رحمۃ اللہ علیہ هن حدیث پاک جي شرح ۾
فرمائئن ٿا: هتي عام دنیادار انسان مراد آهي جيڪو پوڙهائپ ۾ به
لالجي رہندو آهي، ڪجهه الله جا ٻانها جوانی ۾ به حریص ناهن
هوندا اهي هن حڪم کان جدا آهن پر اهڙا خوشنصیب ٻانها تمام ٿورا
آهن، عام طور ته اهو ئي حال آهي جيڪو هتي بيان ٿيو. عام طور
پوڙها ماڻهو مال جمع ڪرڻ، مال وڌائڻ ۾ گھڻهو مشغول هوندا آهن.
هميشه وڏي ڄمار جون دعائون ڪرائيندا آهن، جيڪڏهن ڪوئي انهن
کي پاراتو ڏي ته وڙهندما آهن، اها آهي مال ۽ عمر جي محبت. لالجي
جي دل يا قناعت سان پرجندی آهي يا قبر جي متی سان. (مراة ج 7 ص 88)

حرص جون ٿي قسمون

پیارا پیارا اسلامی یائرو! عام طور تي اهو ئي سمجھيو ويندو آهي ته حرص جو تعلق صرف ”مال و دولت“ سان آهي، حالانک ائين ناهي، چوته حرص ته ڪنهن شيء جي وڌيڪ خواهش ڪرڻ جو نالو آهي ۽ اها شيء ڪھڙي به ٿي سگهي ٿي، چاهي مال هجي يا ٻيو ڪجهه! بهرحال وڌيڪ مال جي خواهش رکڻ واري کي ”مال جو حريص“ چونداسين، وڌيڪ ڪائڻ جي خواهش رکڻ واري کي ”ڪائڻ جو حريص“ چيو ويندو ۽ نيكين ۾ اضافي جي تماً ڪرڻ واري کي ”نيكين جو حريص“ جڏهن ته گھٹا گناهه ڪرڻ واري کي ”گناهن جو حريص“ چونداسين. هر حرص بُرو ناهي هوندو، بنیادي طور تي حرص جون ٿي قسمون آهن.

(1) چڱو حرص (2) بُرو حرص. (3) مباح حرص

(1) **چڱو حرص:** رضاءِ الٰهي جي لاءِ ڪيا ويندڙ نيك اعمال لَهُ شَاءَ اللَّهُ انسان کي جئٽ ۾ وٺي ويندا، تنهنڪري نيكين جو حرص محمود (يعني پسندیده) هوندو آهي. مثال طور فرض نماز سان گڏ نوافل جو حرص، فرض روزن سان گڏ نفلي روزن جي ڪثرت جو حرص، زکوة سان گڏو گڏ نفلي صدقو و خيرات راهِ خدا ۾ ڏيڻ جو حرص، تلاوت، ذكر الله، درود پاڪ وغيره نيكيون ڪرڻ جو حرص چڱو آهي.

(2) **بُرو حرص:** جھڙي طرح گناه ڪرڻ منع آهي انهيء طرح جي ڪمن جو حرص به ممنوع آهي. مثال طور برا ڪم، رشوت، چوري، بدنكاهي، فلمون دراما ڏسڻ، ڳائڻ وجائڻ بُڏڻ، شراب پيئڻ، جوا

کيڏڻ، غيبت، تهمت، چغلي، گار ڏيڻ، بدگمانی، ماڻهن جا عيب کولڻ وغیره پين گناهن جو حرص مذموم (يعني برو) آهي.

(3) **مباح حرص:** مباح جو مطلب آهي اهو عمل جنهن جو ڪرڻ نه ڪرڻ هڪ جهڙو هجي. البتة جيڪڏهن أن مباح ڪم کان پهريان چڱي نيت ڪئي وڃي ته پوءِ اهو مباح ڪم به ثواب جو ڪر ٻڌجي ويندو آهي. مباح حرص جا مثال هي آهن: کائڻ پيئڻ، سمهڻ، دولت گڏ ڪرڻ، سُٺي ۾ سُٺو گهر نهرائڻ، نوان ڪپڙا پائڻ ۽ پيا ڪيرائي مباح ڪم آهن، جن جي ڪثرت جي خواهش مباح حرص آهي.

پيارا پيارا اسلامي پائرو! اسان کي صرف ۽ صرف انهن ڪمن جو حرص ڪرڻ گهرجي جن سان اسان کي دنيا ۽ آخرت جو نفعو حاصل ٿئي ۽ اهو نيكين جي حرص ۾ ئي حاصل ٿي سگهي ٿو. جڏهن ته بري حرص ۾ سراسر نقصان آهي چوته هي اسان کي جهنم ۾ پهچائي سگهي ٿو ۽ مباح حرص (يعني جائز شين جي حرص) ۾ جيتوڻيڪ گناه ناهي پر هي گناهن تائين پهچائي سگهي ٿو. جيئن جيڪو مال ڪمائڻ جو حریص ٿي ويندو آهي ته عام طور تي اهو حلال و حرام ذريعن جي به پرواه نه ڪندي مال جمع ڪرڻ ۾ لڳي ويندو آهي ۽ مال وڪڻ ۾ ڪوڙ، ڏوكو، فريب وغیره ڪيءَ طرح جي گناهن ۾ مبتلا ٿي ويندو آهي.

”جنتي زيوٰ“ ۾ آهي: لالچ ۽ حرص جو جذبو خوراڪ، لباس، گهر، سامان، دولت، عرٰت، شہرت مطلب ته هر نعمت ۾ ٿيندو آهي. جيڪڏهن لالچ جو جذبو ڪنهن انسان ۾ وڌي ويندو آهي ته اهو انسان طرح جي بداخلاقين ۽ بي مُروقيٰ جي ڪمن ۾ پئجي

ويندو آهي ۽ وڏا وڏا گناه ڪرڻ کان به ناهي مڙندو. بلڪ سچ پچيو ته حرص و طمع ۽ لالج درحقiqet هزارين گناهن جو ذريعو آهي، هن کان اللہ پاک جي پناه گھر گھرجي. (جنتي زبور ص 111، مكتبة المدينة ڪراچي)

دولٰت کي حرص دل سے دور کر دے، کري ۽ دعار ہے ہیں
عشٰى رسول دے دے، ہم مانگ آپ سے بس، غم آپ کار ہے ہیں
گئيں مال و زر کی ہر گز نہیں تمنا

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! اهو ذهن بٺائي ڇڏيو ته اسان کي صرف و صرف نيكين جو حريص بڻجھتو آهي، نيكيون صرف نيكيون ڪرڻيون آهن. اللہ پاک جي سچينبي ﷺ جن ارشاد فرمایو: ان تي حرص ڪريو جيڪو توهان کي نفعو ڏي.

(مسلم: ص: 2341، حدیث 4662)

حضرت علام شرف الدين نووي رحمۃ اللہ علیہ هن حدیث پاک جي شرح ۾ فرمانئ تا: يعني اللہ پاک جي عبادت ۾ خوب حرص ڪريو ۽ ان تي انعام جي لالج رکو پر ان عبادت ۾ به پنهنجي ڪوشش تي ڀروسو ڪرڻ بدران اللہ پاک کان مدد گھرو. (شرح صحيح مسلم للنووي، جزء

21 جلد 8 ص 512)

حضرت مفتی احمد يار خان رحمۃ اللہ علیہ فرمانئ تا: خيال رهي ته دنياوي شين ۾ قناعت ۽ صبر چڱو آهي پر آخرت جي شين ۾ حرص ۽ بي صبري اعليٰ آهي، دين جي ڪنهن درجي تي پهچي قناعت نه ڪريو، اڳتي وڌڻ جي ڪوشش ڪيو. (مراة المناجيج ج 7 ص 211)

صلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

هڪ عجیب ۽ غریب قوم

منقول آهي ته حضرت سیدُنا ڏو القرنین رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ هڪ قوم و تان لنگھيا ته ڏئائون انهن و ت دُنياوي سازو سامان نه هو، انهن کوڙ قبرون کوٽي رکيون هيون، صبح جي وقت اتي جي صفائی ڪندا ۽ نماز ادا ڪندا هئا پوءِ صرف ڀاچيون (سبزيون) کائي پيت پريندما هئا چوته اتي کو جانور ئي موجود ڪونه هو جنهن جو اهي گوشت کائن ها. حضرت سیدُنا ڏو القرنین رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ کي انهن جي سادگي واري زندگي ڏسي و ڏي حيرت ٿي، پوءِ پاڻ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ انهن جي سردار کان پچيو: مون توهان کي اهڙي حالت ۾ ڏٺو آهي جو جنهن تي ڪنهن بي قوم کي ناهي ڏنو ان جو چا سبب آهي؟ توهان و ت دنيا جي کا شيء ناهي ۽ توهان سون ۽ چاندي مان به نفعو نتا ڪٹو! سردار چيو: اسان سون ۽ چاندي کي ان ڪري بُرو سمجھيو ته جنهن و ت ٿورو گھڻو سون يا چاندي ايندو آهي اهو ان جي پئيان لڳي پوندو آهي. پاڻ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ پچيو: توهان قبرون چو کوٽيون آهن؟ ۽ جڏهن صبح ٿيندي آهي ته ان کي صاف ڪندا آهيو ۽ اتي نماز پڙهندما آهيyo. چيائين: ان ڪري جو جيڪڏهن اسان کي دنيا جي ڪا حرص ۽ طمع ٿئي ته قبرن کي ڏسي اسان ان کان پري رهون.

پاڻ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ پچيو: توهان جو کاڻو صرف زمين جي سبزي (Vegetable) چو آهي؟ توهان جانور چو نتا پاليو ته جيئن انهن جو کيير (Milk) حاصل ڪريو، انهن تي سواري ڪريو ۽ انهن جو گوشت کائو؟ سردار چيو: ان سبزي مان اسان جو گذارو ٿي ويندو آهي ۽

انسان کي زندگي گزارڻ جي لاءِ ايتری ئي شيء ڪافي آهي ۽ هونئن به نٽري کان هيٺ پهچي سڀئي شيون هڪ جهڙيون ٿي وينديون آهن، انهن جو ڏائقو پيت ۾ محسوس ناهي ٿيندو.

حضرت سيدنا ڏو القرنين رضي الله عنه ان جي دانائي واري گفتگو ٻڌي پيشڪش ڪئي ته: مون سان گڏ هلو، مان توهان کي پنهنجو صلاحڪار (Advisor) بٽائيندس ۽ پنهنجي دولت مان به حصو ڏيندس. پر ان معذرت ڪئي ته مان هن حال ۾ خوش آهيابن ته پوءِ حضرت سيدنا ڏو القرنين رضي الله عنه ا atan کان روانا ٿي ويا. (تاريخ مدینہ دمشق، ذکر من اسمه ڏو القرنين، ۳۵۵۳ تا ۳۵۵۷، ملخصاً) اللہ ربُّ العزَّتِ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقی اسان جي مفترت ٿئي.

امين بحاجة للبيهِ الامرين صلی اللہ علیہ وسلم

نه ۾ عطا اس کو مال دولت	نے دیکھئے عطار کو حکومت
يہ تیرا طالب ہے جان رحمت	نبی رحمت شفیعamt

اسان جي حالت زار

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! دنيا سان دل و جان کان محبت هئڻ ۽ آخرت جي الفت ۾ ڪمي جي ڪري مسلمانن جو وڏو تعداد اللہ پاڪ ۽ ان جي رسول ڪريم جي ياد کان پري آهي، جڏهن ته گناهن ۽ فضولييات جي حرص ۾ خوش آهي. افسوس! اچڪله نوجوان قطار ۾ لڳي مهانگي تکيت خريد ڪري سجي سجي رات گناهن پيريا پروگرام ڏسڻ لاءِ تيار آهن پر نماز ادا ڪرڻ جي ارادي سان ڪجهه متن جي لاءِ مسجد جو رخ ڪرڻ کان لنواهن ٿا، ڪيئي

ڪلاك ريموت هٿ ۾ پڪڙي فلمون دراما ڏسڻ جو وقت آهي پر رضاءِ الٰهي حاصل ڪرڻ، پنهنجي آخرت سنوارڻ ۽ علم دين سکڻ جي لاءِ راهِ خدا ۾ عاشقانِ رسول سان مدنی قافلي ۾ سفر ڪرڻ جي لاءِ مختلف عذر بيان ڪيا ويندا آهن. عشق مجازي ۾ وادارو ڪرڻ وارا گندا ناول پڙهڻ جي لاءِ ڪيئي ڪلاك جو وقت آهي ۽ قرآنِ ڪريم جي تلاوت ڪرڻ تي دل ناهي ڪندو بلڪ سچي ڳالهه ته اها آهي ته صحيح قرآنِ ڪريم پڙهڻ ئي نشو اچي ۽ نه سکڻ جو شوق آهي، برن دوستن جي گندمي صحبت ۾ ڪلakan جا ڪلاك پنهنجو وقت برباد ڪرڻ جي لاءِ وقت آهي پر عاشقانِ رسول جي صحبت ۾ ويهي سنتِ مصطفى ﷺ سکڻ جو شوق ناهي. ان كان پهريان جو موت اچي وڃي، باقي زندگي کي غنيمت سمجھندي يڪدم تمام گناهن كان سچي توبه ڪري وٺو ۽ نيكيون ڪرڻ ۾ لڳي وجو.

وہ ہے عيش و عشرت کا کوئی محل بھي جہاں تاک میں ہر گھری ہو اجل بھي
 بس اب اپنے اس محل سے تو نکل بھي یہ جینے کا انداز اپنا بدلت بھي
 جگہ جی لگانے کی دنیا نہیں ہے
 یہ عبرت کی جا ہے تماشا نہیں ہے

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

نيكين جو حرص و ڈائڻ جو طریقو

اي عاشقانِ رسول! دولت ۽ عيش و عشرت اچڻ وڃڻ واري شيء آهي، نيكين جو حرص ڪيو ۽ پنهنجو اهو ذهن بنایو ته مون وتن

مال جي ڪثرت هجي يا نه هجي نيكين جي ضرور ڪثرت هجي.
نيڪ بطيچن ۽ نيكين جو حرص پيدا ڪرڻ جي لاءِ الله وارن جا
واقعا پڙهو:

عبادت جو اعليٰ مثال

عظمير تابعي بزرگ حضرت سيدنا صَفوان بن سُليمَن رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ جي
پيرن جون پيڏيون نماز ۾ گھڻي دير بيٺ سبب سُجَي ويوں هيون.
پاڻ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ ايتری قدر ڪثرت سان عبادت ڪندا هئا جو جيڪڏهن
سندن کي چيو وڃي ها ته سڀائي قيامت آهي ته به پنهنجي عبادت ۾
ڪجهه اضافو نه ڪري سگهن ها (يعني انهن وت عبادت ۾ اضافو
ڪرڻ جي لاءِ وقت جي گنجائش ئي ڪانه هئي). جڏهن سياري جو موسر
ايندو هو ته پاڻ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ گهر جي چت تي سمهندا هئا ته جيئن سردي
کين جاڳائي رکي ۽ جڏهن گرمين جو موسر ايندو هو ته ڪمي ۾
آرام ڪندا هئا ته جيئن گرمي ۽ تکليف سبب سمهي نه سگهن.
سجدي جي حالت ۾ ئي سندن انتقال ٿيو. پاڻ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ دعا ڪندا هئا:
ياالله! مان تنهنجي ملاقات کي پسند ڪيان ٿو تون به منهنجي
مقالات کي پسند فرماء. (اتحاف السادة المتقين، ٢٣٧/١٣، ٢٣٨)
الله رب العزت جي
انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقی اسان جي مغفرت
ٿئي. أَمِينٌ بِجَاهِ الَّذِي أَمَّنَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حرص جو علاج

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! عام طور تي مال ئي جي حرص جي
خواهش هوندي آهي. ۽ ان حرص جي ڪري بيا ڪيئي طرح جا

حرص پيدا شيندا آهن. جيڪڏهن مال جي حرص کان پاڻ کي بچايو وڃي ته اللہ پاک جي عبادت ڪرڻ، آرام و سکون جي زندگي گزارڻ جي صورت بطجي سگهي ٿي.

مال جي حرص جو سڀ کان وڏو علاج ”قناعت“ آهي. شيخ الحديث حضرت علامه مولانا عبدال المصطفى اعظمي حَمْدُ اللَّهِ عَلَيْهِ فرمانئن ٿا: هن قلبي مرض جو علاج ”صبر و قناعت“ آهي يعني جيڪو ڪجهه خدا پاک طرفان ٻانهي کي ملي أن تي راضي ٿي خدا پاک جو شڪر بجا آهي ۽ هن عقيدي تي ڄمي ويحي ته انسان جڏهن ماڻ جي پيت ۾ هوندو آهي. انهيء وقت ملائڪ خدا جي حڪم سان انسان جون چار شيون لکي ڇڏيندو آهي. انسان جي عمر، انسان جي روزي، انسان جي نيك نصبي، انسان جي بدنصبي، اهو ئي انسان جي تقدير ۾ لکيل آهي. ڀلي پٽ کي متھو پر اهو ئي ملندو جيڪو تقدير ۾ لکيو ويyo آهي، نفس هيڏانهن هوڏانهن لامارا ڏئي ته صبر ڪري نفس کي قابو ڪيو. انهيء طرح آهسته آهسته قناعت جو نور چمڪي پوندو ۽ حرص و لالج کان جان چھي ويندي. (جنتي زبور ص11) حرص جو علاج ڪرڻ ۽ قناعت جي نعمت ماڻ ۽ ان جي فضيلت چاڻ جي لاء هن جي باري ۾ ڪجهه مدني گل پڙهو ۽ حرص کان جان ڇڏائڻ جي ڪوشش ڪيو:

قناعت جي لغوی معنی¹

اڪتفاء ڪرڻ (يعني ڪافي سمجھڻ). صبر ڪرڻ. ثوري شيء تي راضي رهڻ ۽ خوش رهڻ، جيڪو ملي انهيء تي گزارو ڪرڻ، زياده

طلبی ۽ حرص کان بچيو رهڻ قناعت چورائيندو آهي. (فرهنگ آصفیه ج 3 ص

400 مکتبہ سنگ میل لاھور)

قناعت جوں ۾ تعریفون

(1) خدا جي تقسیم تي راضي رهڻ قناعت چورائيندو آهي. (التعريفات للجرجاني ص 126، دارالمنار)

(2) حضرت سیدنا محمد بن علی ترمذی رض فرمائين

ٿا: قناعت هي آهي ته انسان جي قسمت ۾ جيڪو رزق لکيل آهي ان

تي سندس نفس راضي رهي. (الرسالة القشيرية ص 197، دارالكتب العلميه)

”قناعت“ جي پنج اکرن جي نسبت سان

5 فرامین مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

(1) اللہ پاک پرهیزگار، قناعت پسند ۽ گمنام بانھي کي پسند

فرمائيندو آهي. (مسلم شریف ص 1585، حدیث: 2965: 2) قناعت ڪڏهن حتم نه

ٿيندڙ خزانو آهي. (كتاب الزهد البهقي، رقم 104 ص 88، مؤسسة الكتب القافية) (3) ڪامياب

ٿي ويو اهو شخص جنهن اسلام آندو ان کي بقدر ڪفايت

(ضرورت مطابق) رزق ڏنو ويو ۽ اللہ پاک ان کي جيڪو ڪجهه

ڏنو ان تي قناعت به عطا ڪئي. (مسلم، كتاب الزكاة، باب في الحفاف والقناعة، ص 425

حدیث: 450) (4) مؤمنن ۾ بهترین شخص قناعت پسند ۽ بدترین لالجي

هوندو آهي. (فردوس الاخبار ج 1 ص 563، حدیث: 7072: 5) غني اهو ناهي

جننهن وٽ گھڻو مال هجي، بلک غني ته اهو آهي جنهن جو نفس

غني هجي. (مسلم شریف ص 522، حدیث: 1051)

حرص ذات بھري فقيری ہے جو قناعت کرے، تو نگر ہے

هڪ مانيءٰ تي گزارو

حضرت ابراهيم بن ادھر رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ خراسان جي مالدار ماڻهن مان هو. هڪ ڏينهن پاڻ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ پنهنجي محل مان پاھر ڏسي رهيا هئا تم هڪ شخص تي نظر پئي جنهن جي هٿ ۾ ماني جو هڪ تڪڙو هو جنهن کي اهو کائي رهيو هو، کائڻ کان پوءِ اهو سمهي رهيو. پاڻ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ هڪ غلام کي فرمایو: ”جڏهن اهو شخص بيدار ٿي ته ان کي مون وٽ وٺي اچجو.“ جڏهن اهو شخص جاڳيو ته غلام ان کي سندن وٽ وٺي آيو. پاڻ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ ان کي فرمایو: ”اي انسان! ڇا ماني کائڻ مهل تون بکايل هئين؟“ ان عرض ڪيو: ”جي ها!“ پڇيائون: ”ڇا هن ماني سان توکي ڊؤ ٿي ويو؟“ عرض ڪيائين: ”جي ها!“ پاڻ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وري سوال ڪيو: ”مانی کائڻ کانپوءِ توکي سکون جي نند آئي؟“ عرض ڪيائين: ”جي ها!“ ان جون اهي ڳالهيوں ٻڌي ڪري حضرت سيدنا ابراهيم بن ادھر رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ دل ۾ سوچيو: ”جڏهن هڪ ماني سان به گزارو ٿي سگهي ٿو ته پوءِ مان ايتری دولت حاصل ڪري ڇا ڪندس!!“ (احياء العلوم ج 4 ص 591، دار صادر بيروت)

الله ربُّ العزت جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقبي

اسان جي مغفرت ٿئي. امين بجاہ اللہی الامین ﷺ

قناعت جو حُصُول

حضرت سيدنا امام ابو حامد محمد بن محمد بن محمد غزالی رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ قناعت جي نعمت ماڻ جو طريقو بيان ڪن ٿا جنهن جو خلاصو

کجھه هن طرح آهي: قناعت جو حُصول تن شين تي موقوف آهي:
 (1) صبر (2) علم ۽ (3) عمل.

(1) پھرین شيء عمل آهي يعني معيشت ۾ معتدل انداز ۽ خرج ۾ کمي کي اختيار ڪرڻ، جيڪو شخص قناعت ۾ بزرگي چاهي ٿو ته آن کي گهرجي ته خرج ۾ کمي ڪري. حدیث پاڪ ۾ ارشاد آهي:

الَّذِي يُنْصُفُ التَّعِيشَةَ ترجمو: تدبیر سان ڪم وٺڻ اڌ معيشت آهي.

(2) بي شيء خواهشون گهت رکڻ آهي ته جيئن اهو ڪنهن بي حالت ۾ به ضرورت جي ڪري پريشان نه ٿئي. (3) ٿين شيء اها آهي ته هُون هن ڳالهه کي جائي ته قناعت ۾ عزٰت آهي ۽ سوال ڪرڻ کان بچڻ آهي جڏهن ته حرص و لالچ ۾ ذلت ئي ذلت آهي، رڳو هن طرح غور و فكر ڪندي هن(حرص) کان جان ڇڏايو. (احياء العلوم جو خلاصو ص 265)

مكتبة المدينة ڪراچي

دولت دنيا سے بے رغبت مجھے کر، مجھے زائد نہ کرنا مالدار ميري حاجت سے مجھے زائد نہ کرنا مالدار

حرص جو هڪ ٻيو علاج

پيارا پيارا اسلامي پائرو: دُعا مؤمن جو هٿيار آهي، حرص و طمع جي نحوست کان پيچو ڇڏائڻ ۽ قناعت جي دولت ماڻ جي لاءِ بارگاهِ الٰهي ۾ روئي دعا گhero.

صرف قبر جي متى ئي سان پيت ڀربو

الله پاڪ جي سچينبي ﷺ جو فرمان حقيقت بنiard آهي: جيڪڏهن انسان جي لاءِ مال جون ٻه واديون هجن ته اهو ٿين وادي جي تمماً ڪندو ۽ انسان جي پيت کي ته صرف متى ئي ڀري

سکھی ٿي ۽ جيڪو شخص توبه ڪندو آهي اللہ پاڪ ان جي توبه
قبول فرمائيندو آهي. (مسلم شريف ص 522، حدیث: 1050)

سڀنه جي کو فکر تھي اک اک کے دس کڃئي موت آ پئنچي که مسٹر جان واپس کڃئي

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

ڪنهن جامحتاج نم ٿيو

عظمير تابعي بزرگ حضرت سيدنا محمد بن واسع ؐ عَلَيْهِ السَّلَامُ مانيء کي پاڻي هر ٻُوڙي الو ڪري کائيندا هئا ۽ فرمائيندا هئا: جيڪو شخص هن تي قناعت ڪندو آهي اهو ڪنهن جو محتاج ناهي ٿيندو. (احياء العلوم ج 3 ص 298) اللہ ربُّ العزت جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقی اسان جي مغفرت ٿئي.

أَمِينٌ بِجَاهِ اللَّهِ الْكَبِيرِ الْأَمِينُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

امام غزالی ؐ لکن تا: عيش ڪجهه وقت جو آهي جيڪو گذری ويندو ۽ ڪجهه ڏينهن هر حالت تبدل ٿي ويندي. پنهنجي زندگي هر قناعت اختيار ڪر، راضي رهندين ۽ پنهنجي خواهش ختم ڪر، آزادي سان زندگي گذاريندien، ڪئي پيرا موت سون، ياقوت ۽ موتين جي سبب (ذاقيلن جي ذريعي) ايندو آهي. (احياء العلوم ج 3 ص 298)

ياد رکو! مشقت پنهني هر آهي، حرص هر به ۽ قناعت هر به، هڪ جو نتيجو بربادي بي، جو نتيجو آبادي! توهان کي چا گهرجي؟ هن جو فيصلو توهان کي ڪرڻو آهي. جيڪو قناعت ڪندو إِنَّ شَاءَ اللَّهُ

خوشگوار زندگی گذاریندو. جنهن جي دل ۾ دنيا جو حرص جيترو
وڌيڪ هوندو اوتری ئي زندگي بي مزا ٿي ويندي.

کان دھر کے سن! نه بناتم حريص مال و زر!
کر قناعت اختيار اے بھائی تھوڑي رزق پر

صلوٰا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

اقوال

(1) آرام سان زندگي گذار ڻ چاهيو ٿا ته پنهنجي دل مان لالچ ڪيدي
چڏيو.

(2) جيڪڏهن استاد صاحب قناعت پسند هوندو ته ان جا شاگرد به
لالچ کان بچندا.

(3) پنهنجي غربت ۽ تنگدستي تي غور نه ڪيو، چوته هن ۾ غور
ڪندي رهڻ سان توهان جي غم ۾ اضافو ۽ حرص ۾ زيادتي ٿيندي.

(4) لالچ ۽ حرص کي نه اپنایو جو توهان سڀني کان نتا وڌي سگهو.

(5) حرص ڪر ڻ سان روزي ناهي وڌندي پر ٻانهي جي قيمت
گهڻجي ويندي آهي.

(6) قناعت هڪ نعمت آهي ۽ قناعت کان وڌيڪ ڪا سلطنت ناهي.

(7) جيڪو ڪجهه تو وت آهي انهيءَ تي قناعت ڪر، زندگي سکون
سان گذرندい.

صلوٰا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

نڪ نمازي بشجن جي لاءِ

هر جمعرات نماز مغرب کان بعد اوہان جي علاقئي ۾ تیندڙ دعوت اسلامي جي هفتیوار سُشن پري اجتماع ۾ اللہ عَزَّوَجَلَ جي رضا جي لاو سُلين سُلين سان سجي رات شرڪت فرمایو. *

* سُشن جي تربیت جي لاو مدنی قافلي ۾ عاشقان رسول سان گڏھر مھیني تي ذینهن سفر ۽ * روز انور فڪر مدینه جي ذريعي مدنی انعامات جو رسالو پري ڪري ھر مدنی مھیني جي پھرین تاريخ ۾ پنهنجي ذمیدار کي جمع ڪرائڻ جو معمول بثايو.

منھنجو مدنی مقصد: "مون کي پنهنجي ۽ سجي دنيا جي ماڻهن جي اصلاح جي ڪوشش ڪرڻي آهي" **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَ** پنهنجي اصلاح جي لاو "مدنی انعامات" تي عمل ۽ سجي دنيا جي ماڻهن جي اصلاح جي ڪوشش جي لاو "مدنی قافلن" ۾ سفر ڪرڻو آهي. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَ**

عالمي مدنی مرڪز فيضان مدینہ محلہ سوداگران پرائي سجزي مندي ڪراجي

UAN: +92 111 25 26 92 Ext: 7213

Web: www.dawateislami.net / E-mail: translation@dawateislami.net